

روزشمار روابط ایران و آمریکا (۱۲۴۸ ق - ۱۳۷۷ ش / ۱۸۳۲-۱۹۹۹ م)

به کوشش بهروز طبرانی، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی، ۱۳۷۹، چهارده صفحه مقدمه، ۴۸۴ صفحه، مصور، تعداد ۱۰۰۰، قطع وزیری، ۲۰۰۰ تومان.

در سال‌های اخیر با اهمیت فزاینده موضوع آمریکا تلاش‌هایی نیز در جهت روشن شدن زوایای مختلف روابط ایران و آمریکا صورت گرفته است. وجه شاخص بررسی‌های اخیر در واقع تلاش برای ارائه یک تصویر جدید از این مناسبات است؛ تصویری سه دور از شعارزدگی و حرکت به سوی واقع‌نگری. هر

چند به نظر می‌رسد بررسی واقع‌نگرانه روابط ایران و آمریکا به دلیل حساسیت‌ها و سنگینی برداشت‌های پیشین در آغاز راه است ولی می‌توان امیدوار بود که در آینده به دلیل ضرورت بازنگری این موضوع بررسی‌های متنوع‌تری از فراز و نشیب این روابط صورت گیرد. کتاب *روزشمار روابط ایران و آمریکا* می‌تواند گام درخور توجهی در این زمینه محسوب شود. اخبار این کتاب از چند منبع مختلف استخراج شده است که عبارتند از: نشریات، اسناد اداری وزارت امور خارجه ایران، تحقیقات و تألیفات. اخبار نشریات بیشتر اخبار رسمی بوده است و اخبار مورد استفاده از اسناد وزارت خارجه ایران نیز غالباً مربوط به مکاتبات اداری است. بدین لحاظ به دلیل عدم دسترسی به اسناد محرمانه، این کتاب از ارائه اخبار مهم و کلیدی بی‌بهره است. همچنین همانگونه که در مقدمه کتاب آمده است در فاصله سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۵ گفتگوها و دیدارهایی پنهانی بین ایران و آمریکا صورت گرفته است که در این روزشمار منعکس نشده‌اند. در خاتمه این نکته را نیز می‌توان خاطر نشان ساخت که با توجه به در دسترس بودن آن دسته از اسنادی که از طبقه‌بندی محرمانه وزارت خارجه و دفاع آمریکا خارج شده و میکروفیلم آن در دسترس است می‌توان به تکمیل این روزشمار اقدام نمود، این

خود باعث خواهد شد تصویر روشن‌تر و شفاف‌تری از روابط ایران و آمریکا ارائه شود.

ایران در بحران

(مهر ۱۳۲۰- شهریور ۱۳۲۶)

به کوشش کیانوش کیانی هفت‌لنگ و پرویز بدیعی، تهران، انتشارات سازمان اسناد ملی ایران، ۱۳۲۹، ۴۶۸ ص، مصور، تعداد ۳۰۰۰، قطع وزیری، ۲۲۰۰ تومان.

اشغال شمال و جنوب ایران در شهریور ۱۳۲۰ توسط روس‌ها و انگلیسی‌ها ایران را با بحرانی عظیم مواجه ساخت. نقض تمامیت ارضی ایران و به تبع آن مشکلات عظیم

اقتصادی و سیاسی آثار مخربی در ایران بر جای گذارد که پیامدهای منفی آن تا سال‌ها گریبانگیر ایران بود. بررسی و انتشار اسناد مربوط به این دوران تاریخی به دلیل روشن نشدن دقیق پیامدهای اجتماعی و سیاسی و اقتصادی این تحولات لازم و ضروری است.

کتاب *ایران در بحران* را می‌توان مکمل کتاب دوجلدی "گزارش‌های محرمانه شهربانی" دانست که در سال‌های پیش توسط سازمان اسناد ملی ایران منتشر شده است. این کتاب از سه بخش مختلف تشکیل شده است. یک بخش گزارشی است از اخبار و تحلیل‌های رادیوهای خارجی مانند برلین، آنکارا، لندن، دهلی، توکیو، رم؛ بخش دیگر اخبار و تحلیل‌های روزنامه‌های داخلی و خارجی که از لحاظ آشنایی با نحوه انتخاب اخبار و تحلیل‌های رادیوها و تشریحاتی که می‌توانست نظر کارشناسان شهربانی را جلب کند جالب توجه است. بخش دیگر کتاب گزارش‌های روزانه شهربانی از فعالیت‌های سیاسی گروه‌ها در نقاط مختلف در آن سال‌ها است که این خود می‌تواند در فهم تحولات سیاسی آن دوران برای محققین و خوانندگان مفید واقع شود.

